

KS-2052-53-54 Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November / December - 2017

Gujarati : Paper - 304

૧. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ (CC) (Optional - I)
૨. સાહિત્ય સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ : ગદ્ય
(Option - II) (Elective)
૩. સાહિત્ય સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ : પદ્ય
(Option - III) (Elective)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

૧. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ (CC) (Optional - I)

૧ સાહિત્યિક પત્રકારત્વની વિભાવના જણાવી, તેનાં મહત્ત્વનાં પ્રયોજનો અંગે ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૧ સાહિત્યિક પત્રકારત્વની સમજ આપી, તેના કાર્યક્ષેત્ર અંગે વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

૨ પંડિતયુગના સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિકોનો પરિચય કરાવો. ૧૪

અથવા

- ૨ ટૂંકનોંધ લખો : (બંને) ૧૪
- (૧) 'સુદર્શન' સામયિક
- (૨) 'વસંત' સામયિક

- ૩ ગાંધીયુગના સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિકો અંગે વિગતે ૧૪
ચર્ચા કરો.

અથવા

- ૩ ટૂંકનોંધ લખો : (બંને) ૧૪
- (૧) એતદ્
- (૨) શબ્દસૃષ્ટિ

- ૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સર્જકોના સાહિત્યિક પત્રકારત્વના ૧૪
પ્રદાનને મૂલવો :
- (૧) સુરેશ જોશી
- (૨) નર્મદ
- (૩) મેઘાણી
- (૪) ક.મા.મુનશી.

- ૫ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ સાત) ૧૪
- (૧) 'સંસ્કૃતિ' સામયિક કયા યુગમાં કોણે શરૂ કર્યું હતું ?
- (૨) 'ફાર્બસત્રયમાસિક'નો પ્રારંભ કોણે કર્યો હતો ?

- (૩) ગાંધીજી કયાં સામયિકો સાથે સંકળાયેલા હતા ?
- (૪) સાહિત્યિક પત્રકારત્વનાં મુખ્ય બે પ્રયોજનો જણાવો ?
- (૫) 'પરબ' કઈ સાહિત્યિક સંસ્થાનું મુખપત્ર છે ?
- (૬) સુધારકયુગમાં શરૂ થયેલાં કોઈપણ ચાર સામયિકોનાં નામ આપો.
- (૭) અનુગાંધીયુગનાં મહત્ત્વનાં બે સામયિકોનાં નામ આપો.
- (૮) આચાર્ય આનંદશંકર ધ્રુવે કયું સામયિક શરૂ કર્યું હતું ?
- (૯) મણિલાલ દ્વિવેદીએ કયું સામયિક શરૂ કર્યું હતું ?
- (૧૦) સો વર્ષથી વધુ કાર્યરત રહેલાં સામયિકોનાં નામ આપો.
- (૧૧) 'પ્રસ્થાન' સામયિક કયા યુગમાં પ્રકાશિત થતું હતું ?
- (૧૨) 'કુમાર'ના વર્તમાન તંત્રી કોણ છે ?

૨. સાહિત્ય સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ : ગદ્ય
(Option - II) (Elective)

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

- ૧ 'ગદ્ય'ની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી તેનું (ગદ્યનું) સ્વરૂપ સમજાવો. ૧૪
અથવા
- ૧ ટૂંકીવાર્તા અને આત્મકથાનાં પ્રમુખ લક્ષણો જણાવો. ૧૪
- ૨ નવલકથા એટલે શું તે સ્પષ્ટ કરી તેનાં મુખ્ય-મુખ્ય ઘટક અંગોનો પરિચય કરાવો. ૧૪
અથવા
- ૨ ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
(૧) નવલકથા અને નાટક
(૨) નવલકથા અને લઘુનવલ
- ૩ ગાંધીયુગ અને સ્વાતંત્ર્યોત્તરયુગમાં થયેલો નવલકથાનો વિકાસ જણાવો. ૧૪
અથવા
- ૩ ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
(૧) નવલકથાક્ષેત્રે ગોવર્ધનરામનું પ્રદાન
(૨) નવલકથાક્ષેત્રે મધુરાયનું પ્રદાન
- ૪ 'જીવતર'ને ધ્યાનમાં રાખી યોગેશ જોષીની સર્જકતા મૂલવો. ૧૪
અથવા

૪ ટૂંકનોંધ લખો :

૧૪

(૧) રેવામાનું ચરિત્રચિત્રણ

(૨) 'જીવતર'-માં ભાષાકર્મ.

૫ ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે સાત)

૧૪

(૧) 'ગદ્ય' એટલે શું ?

(૨) ગુજરાતી ગદ્યના પિતા કોને ગણવામાં આવે છે ? તેમની બે ગદ્યકૃતિઓ જણાવો.

(૩) અર્વાચીન ગુજરાતીનાં ગદ્યસ્વરૂપો જણાવો.

(૪) નવલકથાની કોઈ પણ બે જાણીતી વ્યાખ્યા લખો.

(૫) રઘુવીર ચૌધરીની ચાર મહત્વની નવલકથાનાં નામ જણાવો.

(૬) લઘુનવલનાં મહત્વનાં લક્ષણો જણાવો.

(૭) સ્વરૂપની દૃષ્ટિએ નવલકથાના મહત્વના પ્રકાર કયા-કયા ગણાવી શકાય ?

(૮) 'જીવતર'-માં આવતી બે ઉત્પ્રેક્ષા જણાવો.

(૯) 'જીવતર'-ના અંત વિશે ટૂંકમાં લખો.

(૧૦) ગામમાં રમણની છાપ (આબરૂ) કેવી હતી ?

(૧૧) 'મારી ચૂડીઓ ફોડવાની વિધિ કેમ નોં કરાઈ ?' - રેવામા આવું શા માટે બોલે છે ?

(૧૨) 'બાપડી રેવાનો મેળો જ નહીં, જીવતર આખું બગડશે' - આવું કોણ અને શા માટે વિચારે છે ?

૩. સાહિત્ય. સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ : પદ
(Option - III) (Elective)

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

- ૧ 'પદ'ની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી પદનાં ઘટકતત્ત્વોનો પરિચય કરાવો. ૧૪
અથવા
- ૧ અર્વાચીન ગુજરાતી કવિતાનાં પ્રમુખ સ્વરૂપોનો પરિચય આપો. ૧૪
- ૨ બહિરંગ અને અંતરંગ લક્ષણો જણાવી સોનેટનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો. ૧૪
અથવા
- ૨ ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
(૧) સોનેટમાં પંક્તિવિભાજન
(૨) સોનેટમાળા.
- ૩ પંડિતયુગ અને ગાંધીયુગમાં થયેલો સોનેટનો વિકાસ આલેખો. ૧૪
અથવા
- ૩ ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
(૧) રાજેન્દ્ર શાહનાં સોનેટ
(૨) ઉશનસૂનાં સોનેટ.
- ૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક સોનેટની રસલક્ષી સમીક્ષા કરો : ૧૪
(૧) છેલ્લું દર્શન
(૨) ભરતી
(૩) પ્રસૂતિગૃહ જતાં, આવતાં

- (૧) સોનેટનો ઉદ્ભવ ક્યાં થયો હતો ? તેના પ્રથમ સર્જક કોને માનવામાં આવે છે ?
- (૨) 'સોનેટ' શબ્દના ઉદ્ભવ વિશે જાણીતા બે અભિપ્રાય લખો.
- (૩) પંક્તિવિભાજનની દ્રષ્ટિએ સોનેટના મહત્વના ત્રણ પ્રકાર ક્યા છે ?
- (૪) સળંગ ચૌદ પંક્તિમાં લખાયેલું સોનેટ ક્યા નામે ઓળખાય છે ? બે ઉદાહરણ લખો.
- (૫) બળવંતરાય ક. ઠાકોરનાં ચાર સોનેટનાં નામ જણાવો.
- (૬) સોનેટ માટે બંગાળી અને મરાઠીમાં ક્યા પર્યાયો યોજાયા છે ?
- (૭) 'આપણાં સોનેટ' - માંથી, પાઠ્યક્રમમાં નિયત થયેલાં, કોઈપણ ત્રણ પેટ્રાર્કશાઈ સોનેટનાં નામ લખો.
- (૮) ઉમાશંકર જોશી અને રાજેન્દ્ર શાહની એક-એક સોનેટમાળાનાં નામ જણાવો.
- (૯) પઠિત સોનેટમાંથી કોઈપણ સોનેટની પ્રથમ બે પંક્તિ લખો.
- (૧૦) સ્વાતંત્ર્યોત્તરયુગના મહત્વના ચાર સોનેટકારનાં નામ જણાવો.
- (૧૧) 'આધુનિક અરણ્ય' - સોનેટમાં ક્યા વિષયનું નિરૂપણ છે ? સંક્ષેપમાં જણાવો.
- (૧૨) 'વિદાય' - સોનેટના કવિનું નામ જણાવી, તે કઈ શૈલીનું સોનેટ છે તે લખો.